

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. XVI, 14

SECTIO D

1961

Z Katedry i Zakładu Anatomii Patologicznej Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej
w Lublinie

Kierownik: prof. dr med. Stanisław Mahrburg

Franciszek WOŹNIAK

**Guzy nowotworowe na materiale sekcyjnym Zakładu Anatomii
Patologicznej Akademii Medycznej w Lublinie w latach 1945—1960**

**Опухоли обнаруженные на секционном материале Кафедры
патологической анатомии Медицинской академии в Люблине за
1945—1960 годы**

**Neoplasms in the Post-Mortem Material of the Department
of Pathological Anatomy, Medical Academy, Lublin, in the Years
1945—1960**

W latach 1945—1960 w Zakładzie Anatomii Patologicznej Wydziału Lekarskiego w Lublinie wykonano 6 578 sekcji naukowych. Z tej liczby opracowano 648 protokółów z przeprowadzonych badań sekcyjnych na osobnikach zmarłych na nowotwory w Szpitalach Klinicznych miasta Lublina. Podkreślić jednak należy, iż zmarli z powodu nowotworu pochodzili nie tylko z terenu miasta, ale również z terenu województwa lubelskiego i leczyli się w lubelskich klinikach. Ilość sekcji zmarłych z powodu nowotworu stanowi 8,5% wszystkich badań sekcyjnych wykonanych w Zakładzie w tym okresie. Procent ten jest nieco wyższy od danych podanych przez radzieckich badaczy (Aniczkowa i Wasila dla Leningradu 6,25%, Józiefieja dla Archangielska 6,2% w okresie 1937—1946). Jest on również wyższy od danych zebranych przez Dawydowskiego i Dwiżkova dla Moskwy (8%), oraz Zielińskiego dla Chabarowska (7,8%). Brak podobnych zestawień w naszym Kraju nie pozwala na porównanie naszych liczb z danymi innych ośrodków akademickich w Kraju.

Do grupy schorzeń nowotworowych zaliczono również schorzenia białaczkowe oraz ziarnicę złośliwą. Białaczek zarówno ostrych, jak i prze-

wlekłych było w materiale sekcyjnym w latach 1945—1960 przypadków 68, co stanowi 1,03% wszystkich sekcji. Przypadków ziarnicy złośliwej było w tym okresie 18, co stanowi 0,2% w stosunku do wszystkich sekcji wykonanych w lubelskim Zakładzie Anatomii Patologicznej w latach 1945—1960.

Ze względu na to, że poglądy co do etiologii tych schorzeń nie są jednomyślne, nie wliczyliśmy białaczek i ziarnicy złośliwej do ogólnej liczby nowotworów materiału sekcyjnego.

Tab. 1. Nowotwory według pochodzenia
Neoplasms according to their origin

Nowotwory	Liczba przypadków	Procent wszyst. nowotworów	Procent wszyst. sekcji
Raki	403	71,7	6,0
Nowotwory ukł. nerwowego	110	19,5	1,9
Mięsaki	36	6,4	0,5
Inne, bliżej nie- określone	13	2,4	0,1
Razem	562	100	8,5

Nowotwory według pochodzenia zestawione zostały w tabeli 1. Najwięcej osób zmarło na raka, który też stanowi najpoważniejszy procent wszystkich nowotworów (71,8%). W dalszej kolejności występują nowotwory ośrodkowego układu nerwowego, mięsaki i wreszcie nowotwory bliżej nieokreślone.

Tab. 2. Ilość nowotworów w poszczególnych latach
Number of neoplasms in the separate years

Nowotwór	1945—1949		1950—1953		1954—1957		1958—1960	
	Liczba przy- padków	% wszyst- kich sekcji	Liczba przy- padków	% wszyst- kich sekcji	Liczba przy- padków	% wszyst- kich sekcji	Liczba przy- padków	% wszyst- kich sekcji
Rak	51	6,8	106	6,3	110	4,8	136	7,2
Mięsak	8	1,3	14	0,9	9	0,4	5	0,2
Nowotwory ukł. nerw.	16	1,5	15	1,8	3,1	1,5	48	2,5

Częstość występowania poszczególnych typów nowotworów ilustruje tab. 2. Wynika z niej wyraźnie, że w ostatnich latach częstość występowania raka w ogólnej liczbie sekcji nieco się zwiększyła. Wydaje się

jednak, że nie ma podstaw do twierdzenia, iż wzrosła liczba zachorowań na raka, gdyż otwarcie Wojewódzkiego Szpitala Onkologicznego, oraz ogólny wzrost łóżek szpitalnych spowodowały znaczny napływ chorych na nowotwory do Lublina i stąd większy procent raków w statystyce sekcyjnej.

W ostatnich latach (1958—1960) zwiększyła się znacznie, prawie dwukrotnie, liczba nowotworów układu nerwowego. Spowodowane to jest dużym napływem chorych z nowotworami mózgu do niedawno otwartego Oddziału Neurochirurgicznego Kliniki Neurologicznej Akademii Medycznej w Lublinie. Nowotworów pierwotnych ośrodkowego układu nerwowego było w naszym materiale sekcyjnym 110 przypadków, co stanowi 2,0% wszystkich badań sekcyjnych. Częstość występowania nowotworów mózgu u kobiet i u mężczyzn jest mniej więcej ta sama. Wiek chorych nie jest cechą charakterystyczną, wydaje się jednak, że występują głównie w okresie między 50 a 60 rokiem życia. Średnia ta jest nieco wyższa od średnich w zestawieniach S a m s o n o w a.

Tab. 3. Guzy ośrodkowego układu nerwowego według umiejscowienia
Neoplasms of the central nervous system, according to their localization

Umiejscowienie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Półkula mózgu	43	35	78
Mózdzek	7	8	15
Pień mózgu	2	2	4
Rdzeń przedłużony	2	3	5
Przysadka	1	1	2
Opony	—	2	2
Most	2	2	4

Zestawienie nowotworów ośrodkowego układu nerwowego oraz ich umiejscowienie zostało przedstawione na tab. 3, która wskazuje, że znaczna większość guzów mózgu umiejscawia się w różnych okolicach półkul mózgowych. Drugim częstym siedliskiem guzów mózgu jest mózdzek, głównie półkule.

Występowanie nowotworów w zależności od płci i wieku uwidacznia nam tab. 4. Z powyższych zestawień wynika, że rak występował w materiale sekcyjnym częściej u mężczyzn (238 przypadków) niż u kobiet (165 przypadków). Największa liczba zachorowań na raka przypada u mężczyzn w 5 dziesiątku lat życia, natomiast u kobiet nieco wcześniej. Dane te zgadzają się na ogół w zestawieniach badaczy radzieckich (D a-

wydowski, Pozejowa, Chołdki i inni). Niewielka stosunkowo liczba mięsaków w naszym materiale sekcyjnym nie pozwala na wysuwanie wniosków, należy jednak podkreślić, że połowa guzów mięsakowych wystąpiła w młodym wieku.

Tab. 4. Zestawienie nowotworów w materiale sekcyjnym w zależności od wieku
Neoplasms according to the age

Wiek	Rak		Mięsak		Nowotwory układu nerwowego	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
0— 1 rok	—	—	1	1	2	—
1—14 „	—	1	3	2	6	6
15—20 „	—	—	—	2	3	2
21—30 „	10	7	4	—	2	6
31—40 „	26	24	—	2	6	12
41—50 „	44	37	7	5	11	13
51—60 „	88	46	2	1	21	12
61—70 „	61	21	4	2	7	1
71 i wzwyż	4	24	2	—	—	—
Nie podano	4	6	—	—	—	—

Tab. 5. Analiza występowania raka płuc, przełyku i żołądka w poszczególnych latach życia

Occurrence of carcinoma of lungs, oesophagus and stomach in the separate age groups

	1945—50		1951—53		1954—57		1958—60		Razem za 15 lat	
	Liczba przypadków	% wszystkich raków	Liczba przypadków	% wszystkich raków	Liczba przypadków	% wszystkich raków	Liczba przypadków	% wszystkich raków	Liczba przypadków	% wszystkich raków
Żołądek	26	3,5	17	1,0	29	1,3	18	0,9	90	22,4
Płuca i oskrzela	15	2,0	13	0,8	21	0,9	25	1,3	74	18,5
Przełyk	2	0,3	7	0,5	8	0,4	8	0,5	25	6,2

W tab. 5 przeprowadzono analizę występowania raka żołądka, płuc i przełyku w poszczególnych latach życia. Z analizy naszego materiału sekcyjnego wynika, że liczba przypadków raka żołądka w materiale

sekcyjnym utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie, wzrosła natomiast nieco liczba przypadków raka przełyku. Ilość przypadków raka płuc i oskrzeli w materiale sekcyjnym znacznie wzrosła. O ile w latach 1945—1950 znaleźliśmy 15 przypadków, o tyle tylko w latach 1958—1960 ilość przypadków raka płuc wynosiła 25. Ten wzrost ilości raka płuc i oskrzeli spowodowany jest znacznym wzrostem ogólnej ilości sekcji w Zakładzie, ale być może mają tu znaczenie i inne czynniki powodujące wzrost zachorowań na raka układu oddechowego. Donoszą o tym i inni badacze. Według jednego z zestawień radzieckich (P a s z k o w a) w ostatnim pięcioleciu ilość przypadków raka płuc wzrosła u mężczyzn trzykrotnie w porównaniu z poprzednim pięcioleciem.

Występowanie raka w poszczególnych narządach ukazuje nam tab. 6.

Tab. 6. Występowanie raka w poszczególnych narządach
Occurrence of carcinoma in the separate organs

	Mężczyźni		Kobiety		Obojga płci	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Żołądek	64	16,0	26	6,4	90	22,4
Płuca i oskrzela	63	15,6	11	2,9	74	18,5
Przełyk	24	6,0	1	0,2	25	6,2
Sutek	—	—	11	2,9	11	2,9
Odbytnica	3	0,7	6	1,4	9	2,1
Jelito grube	6	1,4	8	1,9	14	3,3
Woreczek żółciowy	7	1,7	10	2,7	17	4,4
Jelito cienkie	3	0,7	5	1,2	8	1,9
Wątroba	29	7,1	16	3,9	45	11,0
Trzustka	19	4,7	2	0,6	21	5,3
Nerki	9	2,2	5	1,2	14	3,4
Pęcherz moczowy	3	0,7	2	0,6	5	1,3
Jajnik	—	—	15	3,7	15	3,7
Gruzoł krokowy	4	0,9	—	—	4	0,9
Tarczycyca	2	0,6	4	0,9	6	1,5
Jądro	1	0,2	—	—	1	0,2
Otrzewna	2	0,4	2	0,4	4	1,0
Zewnętrzne narządy płciowe	1	0,2	—	—	1	0,2
Skóra	4	0,9	—	—	4	0,9
Tchawica	3	0,7	1	0,2	4	0,9
Nadnercze	2	0,6	1	0,2	3	0,8
Gardło	7	1,7	—	—	7	1,7
Macica	—	—	18	4,5	18	4,5

Jak z niej wynika, rak najczęściej umiejscawia się w żołądku (22,4⁰/o), w płucach (18,5⁰/o), wątrobie (11,0⁰/o), trzustce (5,3⁰/o) i przewodzie pokarmowym (13,5⁰/o). W naszym materiale sekcyjnym najczęstszym miejscem występowania raka u kobiet był żołądek. Drugie miejsce zajmuje rak macicy, następnie wątroby, jajnika, woreczka żółciowego. W rzeczywistości najczęstszą siedzibą raka u kobiet był nie żołądek, lecz macica, pamiętać jednak należy, że nasz materiał sekcyjny ma charakter przypadkowy i nie jest specjalnie dobierany. U mężczyzn narządem, z którego najczęściej wywodzi się rak są płuca (15,6⁰/o). Według naszego zestawienia rak płuc jest pięciokrotnie częstszy u mężczyzn niż u kobiet. Na drugim miejscu znajduje się rak żołądka (16⁰/o), następnie wątroby (7,1⁰/o) i dalszego odcinka przewodu pokarmowego.

Ze względu na wymieniony charakter materiału sekcyjnego nie możemy na podstawie podanych zestawień wyciągnąć wniosków statystycznych dotyczących schorzeń nowotworowych Lublina i jego okolic. Jednak znaczna liczba sekcji (6 578) Zakładu zachęciła nas do wyodrębnienia i zakwalifikowania poszczególnych postaci nowotworów.

WNIOSKI

1. Procent raków w ogólnej liczbie nowotworów materiału sekcyjnego oraz w ogólnej liczbie sekcji uległ nieznacznemu zwiększeniu.

2. Wzrósł znacznie odsetek raka układu oddechowego. Ilość przypadków sekcyjnych raka żołądka utrzymuje się mniej więcej na równym poziomie. Stosunkowo duży odsetek stanowią raki przełyku. Zwiększenie się w ostatnich latach ilości przypadków sekcyjnych z nowotworami układu nerwowego na skutek znacznego napływu chorych do Oddziału Neurochirurgicznego Kliniki Neurologicznej Akademii Medycznej w Lublinie.

3. Materiał sekcyjny nie jest dobierany i ma pewne cechy przypadkowości. Większość chorych na nowotwory umiera poza zamkniętymi zakładami leczniczymi i nie podlega badaniom sekcyjnym; stąd też rozbieżności pomiędzy ogólnymi zestawieniami nowotworów u kobiet wskazującymi macicę jako narząd, w którym rak najczęściej się rozwija a naszymi zestawieniami, gdzie rak żołądka figuruje u kobiet na pierwszym miejscu — jeśli chodzi o częstość występowania.

PIŚMIENNICTWO

1. Samsonow B. A.: Po sekcyjnym materiałach patologoanatomicznych oddzieleniu bolnic gór. Ivanowo za 1932—51 gg. Archiv. Pat. 1, 5—10, 1958.
-

РЕЗЮМЕ

Автор на основании секционного материала (6578 вскрытий), находящегося в распоряжении Кафедры патологической анатомии Медицинской академии в Люблине и охватывающего время 1945 — 1960 гг, подверг тщательному анализу в качественном и количественном отношении наличие опухолей. С приведенных автором сводок следует, что опухоли составляют 8,5% от всех вскрытий.

Затем автор анализирует опухоли с точки зрения их происхождения, локализации, частоты появления, а также в зависимости от пола и возраста.

SUMMARY

The author analysed the post-mortem material (6578 autopsies) from the Department of Pathological Anatomy, Medical Academy, Lublin, collected in the years 1945—1960. Neoplasms were found in 8.5 per cent of all the cases.

The paper contains a classification of the neoplasms with regard to their origin, localization, frequency of occurrence and dependence on sex and age.

